

ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю

Відділ із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка*

ПОЛТАВА 2022

УДК 657: 332.025.12 : 65.014.1
А 43

*Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14 – 15 квітня 2022 р. Полтава, 2022. 847 с.
(Посвідчення Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації № 08 від 12 січня 2022 р.)*

Організаційний комітет:

Дорогань-Писаренко Людмила – к.е.н., професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавського державного аграрного університету

Давидюк Тетяна - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Довбня Світлана – д.е.н., професор, завідувачка кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня Українського державного університету науки та технологій.

Зоря Олексій – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету.

Малишкін Олександр - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

Муравський Володимир - д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету

Нікішина Оксана - д.е.н., с.н.с., завідувачка відділом ринкових механізмів та структур ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»

Перерва Петро - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Руцишин Надія - д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету

Славкова Олена - д.е.н, професор кафедри бухгалтерського обліку, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

Сук Петро - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Тоцька Олеся - д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки

Вараксіна Олена - к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, керівник відділу із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку Полтавського державного аграрного університету

Воронько-Невіднича Тетяна - к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету

Дранус Валентин – к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Канцедал Наталія – к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Лега Ольга – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Ліпський Роман – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Мельничук Ірина - к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та фінансів Університету економіки і підприємства

Прийдак Тетяна– к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

Прокопишин Оксана – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

Яловега Людмила – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, фахівець внутрішнього аудиту процесів діяльності та моніторингу якості освіти Полтавського державного аграрного університету

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка. У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

© Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю, 2022

© Полтавський державний аграрний університет, 2022

	Єременко Л. Науковий керівник - Прийдак Т. Б. <i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Грошові внески до статутного капіталу товариств як об'єкт обліку.....		90
	Єрмолаєва М. В. <i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Надзвичайні події в обліку і звітності.....		93
	Жовта Н.А. Науковий керівник – Чебан Ю.Ю. <i>Миколаївський національний аграрний університет</i>	
	Милова К.А. Науковий керівник – Єршова Н.Ю. <i>Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»</i>	
Трансакційні витрати в системі економічних відносин підприємства.....		96
	Заїць Д. В. Науковий керівник – Нежива М. О. <i>Державний торговельно-економічний університет</i>	
Аудит запасів як засіб підвищення ефективності діяльності підприємства.....		99
	Кадигроб С. Науковий керівник – Рудич А. <i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Звіт про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід): зміст та структура.....		101
	Козаченко Д.М. Науковий керівник – Мардус Н.Ю. <i>Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»</i>	
Теоретичні аспекти обліку, аудиту та аналізу власного капіталу підприємства.....		104
	Кононенко Я. В. <i>Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна</i>	
Система стратегічного контролінгу на підприємстві.....		107
	Конюхов Д. М., Шершова В. О. Науковий керівник – Кононенко Ж. А. <i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Оформлення договорів в електронному середовищі.....		110
	Королук Т.М. <i>Тернопільський національний технічний університет</i>	
Дослідження сутності поняття «контролінг».....		113
	Костенко Т. М. <i>Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України</i>	
Особливості дослідження нестач зворотної тари багаторазового використання при проведенні економічної експертизи.....		115

НАДЗВИЧАЙНІ ПОДІЇ В ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Під час своєї роботи підприємство здійснює різні види діяльності. НП(С)БО 1 виділяє такі види господарської діяльності – звичайну, інвестиційну, операційну та фінансову. Згідно п. 1.3 НП(С)БО 1 до звичайної діяльності відносять «будь яку основну діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення» [1]. При цьому не враховано те, що в процесі господарської діяльності підприємства можуть виникати події непередбаченого характеру, які можуть суттєво вплинути на рівень одержаних доходів, понесених витрат та в кінцевому підсумку на фінансові результати діяльності підприємства.

Мова йде про надзвичайні події, які можуть відбуватися в будь який період здійснення господарської діяльності підприємства. Слід зазначити, що в бухгалтерському обліку наразі практично відсутнє поняття надзвичайної події або надзвичайної ситуації і, відповідно, її визначення для потреб відображення в обліку. Трактування сутності надзвичайної ситуації надає Кодекс цивільного захисту України. Відповідно до п. 24 ч. 1 ст.2 КЦЗ «надзвичайна ситуація - обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності» [2].

Внаслідок надзвичайної ситуації порушується алгоритм діяльності підприємства і воно несе значні витрати, пов'язані з подоланням її наслідків. До останнього часу ми вважали, що до значного впливу надзвичайних ситуацій в більшості своїй схильні підприємства аграрного сектору України, оскільки сільськогосподарська діяльність підпадає під вплив природньо-кліматичних умов відповідної території. Головною проблемою вважається недостатнє зволоження і пов'язане з ним суттєве недоотримання врожаю сільськогосподарських культур [3].

Це в свою чергу призводить до погіршення формування кормової бази в тваринництві і в цілому до загального недоотримання сільськогосподарської продукції, що в кінцевому підсумку впливає на зниження продовольчої безпеки в країні. Крім того, будь-яка надзвичайна ситуація призводить не тільки до втрат урожаю, але й викликає необхідність проведення додаткових витрат для усунення її наслідків.

До останнього часу вважалося, що надзвичайна ситуація може бути викликана непереборними природніми або техногенними причинами. Події

останніх місяців показали, що в будь-який період часу може статися непередбачена військова агресія, внаслідок якої не тільки аграрний бізнес понесе втрати, а й в цілому економіка держави зазнає значних втрат і руйнувань і країна понесе величезні людські втрати.

Раніше ми пропонували визначення сутності надзвичайної події в бухгалтерському обліку аграрних підприємств [4]. На сьогодні необхідно змінити формулювання з врахуванням поточної ситуації. На нашу думку надзвичайна подія – це природнього, техногенного або військового характеру яку неможливо передбачити або спланувати в процесі здійснення сільськогосподарської діяльності і яка за своїми наслідками призводить до значних людських і матеріальних витрат і наносить збитки суспільству, виробникам та природньому середовищу

Бухгалтерський облік покликаний своєчасно і в повному обсязі узагальнити інформацію про понесені матеріальні втрати внаслідок воєнних дій і визначити загальні втрати економіки держави з метою отримання від держави-агресора компенсацій у вигляді репарації та контрибуції. Для цього в Плані рахунків бухгалтерського обліку необхідно передбачити повернення окремих синтетичних рахунків 99 «Надзвичайні витрати» і, відповідно, 75 «Надзвичайні доходи».

На сьогодні фактично в бухгалтерському обліку відсутнє поняття надзвичайних доходів і надзвичайних витрат, а в разі їх наявності підприємство відображає такі витрати і доходи у складі інших доходів та інших витрат діяльності на субрахунках 746 та 977. При цьому в окремі групи надзвичайні доходи і надзвичайні витрати не виділено. Реалії вимагають внесення уточнень в План рахунків бухгалтерського обліку з врахуванням вимог сьогодення.

Крім того є нагальна потреба в узагальненні понесених втрат не тільки в системі бухгалтерського обліку, а й і у бухгалтерській звітності. Для цього можливе включення у примітки до річної бухгалтерської звітності додаткових статей у розділ V «Доходи та витрати».

Список використаних джерел

1. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
2. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI : станом на 21 берез. 2022 р. *Верховна рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення 25.03. 2022)
3. Єрмолаєва М. В., Левченко З. М. Організаційні та облікові аспекти відображення надзвичайних подій в сільському господарстві. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціальноорієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали III Всеукр. науково-практ. інтернет-конф., Полтава, 2020. С. 41–43. URL: [http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7720/1/3бїрник_конференція_ПДАА%20\(2\).pdf](http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7720/1/3бїрник_конференція_ПДАА%20(2).pdf) (дата звернення: 27.03.2022).

4. Ермолаева М. В. Доходы и затраты от чрезвычайных событий – суть и особенности учета в Украине. *Сельское хозяйство – проблемы и перспективы*. Сборник научных трудов. Гродно. 2016. Т. 34. С. 98-102. URL: [https://www.ggau.by/downloads/prints/2016_Sbornik_WAK_\(Ekonomika\)_t34.pdf#page=98](https://www.ggau.by/downloads/prints/2016_Sbornik_WAK_(Ekonomika)_t34.pdf#page=98) (дата звернення 27.03.2022)

Наукове видання

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

*Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка*

14 – 15 квітня 2022 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск: Лега О. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

Комп'ютерна верстка: Лега О. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

